BENDROJO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. birželio 18 d.*

„Žuvininkystė — Kontrolės ir stebėsenos sistemų įgyvendinimo finansavimas — Sprendimas nekompensuoti išlaidų, susijusių su dviejų okeaninių patrulinių laivų įsigijimu — EB 296 straipsnis — Direktyva 93/36/EEB — Teisėti lūkesčiai — Pareiga motyvuoti“

Byloje T-509/09

Portugalijos Respublika, iš pradžių atstovaujama L. Inez Fernandes, A. Trindade Mimoso ir A. Miranda Boavida, vėliau – M. Inez Fernandes, H. Leitão ir V. Coelho,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą A. Bouquet ir M. Afonso,

atsakovę,

dėl prašymo pripažinti negaliojančiu 2009 m. spalio 14 d. Komisijos sprendimą, kuriuo nuspręsta, kad su dviejų okeaninių patrulinių laivų, iš dalies skirtų žvejybos kontrolei ir stebėsenai, įsigijimu susijusios išlaidos neatitinka reikalavimų Europos Sąjungos finansinei paramai, teikiamai pagal 2002 m. gruodžio 10 d. Komisijos sprendimą 2002/978/EB dėl išlaidų, susijusių su tam tikrais kai kurių valstybių narių numatytais veiksmais 2002 m., įgyvendinant bendrosios žuvininkystės politikos kontrolės, tikrinimo ir priežiūros sistemas, kompensavimo (OL L 338, p. 33), gauti,

BENDRASIS TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas J. Azizi, teisėjai S. Frimodt Nielsen ir M. Kancheva (pranešėja),

posėdžio sekretorė C. Heeren, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. lapkričio 27 d. posėdžiui,

priima šį

* Proceso kalba: portugalų.

Sprendimą

Teisinis pagrindas

1 Pagal bylos aplinkybių metu taikomą EB 296 straipsnį:

„1. [EB] Sutarties nuostatos nekliudo taikyti šių taisyklių:

a) jokia valstybė narė neprivalo teikti informacijos, kurios atskleidimą ji laiko prieštaraujančiu gyvybiniams savo saugumo interesams;

b) kiekviena valstybė narė gali imtis priemonių, kurias mano esant būtinas apsaugoti gyvybiniams savo saugumo interesams, susijusiems su ginklų, amunicijos ir karinės paskirties medžiagų gamyba ar prekyba; šios priemonės neturi kenkti gaminių, kurie nėra specialiai skirti karo tikslams, konkurencijos bendrojoje rinkoje sąlygoms.

2. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali vieningai pakeisti 1958 m. balandžio 15 d. jos pačios sudarytą gaminių, kuriems taikomos šio straipsnio 1 dalies b punkto nuostatos, sąrašą.“

2 1958 m. balandžio 15 d. Tarybos sprendimu 255/58, kurio ištraukos pateiktos 2008 m. lapkričio 10 d. Tarybos dokumente Nr. 14538/08, įtvirtintas EB 296 straipsnio 2 dalyje minimas sąrašas. Konkrečiai kalbant, šiame sąraše numatyta:

„Toliau pateikiamas ginklų, amunicijos ir karinės paskirties medžiagų, įskaitant branduolinius ginklus, kuriems taikomos [EB] 296 straipsnio 1 dalies b punkto nuostatos, sąrašas:

<...>

9) Kariniai laivai ir jų speciali įranga:

a) visų tipų kariniai laivai;

<...>“

3 Remiantis 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvos 93/36/EEB dėl viešojo paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 199, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 2 t., p. 110) dvylikta konstatuojamąja dalimi:

„<... > derybos turėtų būti laikomos išimtine procedūra ir todėl taikoma labai ribotai“.

4 Direktyvos 93/36 1 straipsnyje numatyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

d) „atviras konkursas“ – tai tokios nacionalinės procedūros, pagal kurias visi suinteresuoti tiekėjai gali pateikti pasiūlymus;

<...>

f) „derybos“ – tai tokios nacionalinės procedūros, pagal kurias perkančiosios organizacijos tariasi su pasirinktais tiekėjais ir su vienu ar daugiau tokių tiekėjų derasi dėl sutarties sąlygų.“

5 Direktyvos 93/36 2 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyta:

„1. Ši direktyva netaikoma:

<...>

b) prekių pirkimo sutartims, kurios yra paskelbtos slaptomis arba kurios pagal suinteresuotose valstybėse narėse galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus privalo būti vykdomos kartu imantis specialių apsaugos priemonių, arba kai yra reikalaujama užtikrinti valstybių narių pagrindinius saugumo interesus.“

6 Direktyvos 93/36 3 straipsnyje įtvirtinta:

„Nepažeidžiant 2, 4 straipsnių ir 5 straipsnio 1 dalies, ši direktyva taikoma visoms su 1 straipsnio a punktu susijusioms [visoms 1 straipsnio a punkte nurodytoms] prekėms, įskaitant ir tas, kurios nurodytos perkančiųjų organizacijų sudaromose gynybos srities sutartyse, išskyrus gaminius, kuriems yra taikomas [EB 296] straipsnio 1 dalies b punktas.“

7 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos sprendime 2001/431/EB dėl Bendrijos finansavimo, kuriuo padengiamos tam tikros valstybių narių išlaidos, patirtos įgyvendinant bendrosios žuvininkystės politikos kontrolės, tikrinimo ir priežiūros sistemas (OL L 154, p. 22; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 4 sk., 5 t., p. 81), nustatomos išsamios taisyklės, kaip Europos Bendrijų Komisijai pateikti su minėta politika susijusių išlaidų, kurioms padengti valstybės narės pageidautų gauti finansavimą, programas, bei nurodomos kompensuojamos išlaidos.

8 Sprendimo 2001/431 1 straipsnyje nurodyta:

„Šiame sprendime išdėstytomis sąlygomis Bendrija gali skirti finansavimą (toliau – finansavimas) valstybių narių sukurtoms kontrolės programoms, įgyvendinant Tarybos reglamente (EEB) Nr. 2847/93 nustatytas bendrosios žuvininkystės politikos kontrolės, tikrinimo ir priežiūros sistemas.

Kontrolės programose nurodomi jų tikslai, numatomos naudoti priemonės bei numatytos išlaidos, visų pirma 2 straipsnyje minimai veiklai.“

9 Sprendimo 2001/431 2 straipsnyje numatyta:

„Finansavimas gali būti skirtas padengti tam tikras kontrolės programose numatytas išlaidas, kurios skirtos tokiai veiklai:

<...>

e) įsigyti ir modernizuoti kontrolės, tikrinimo bei priežiūros įrangą;

<...>“

10 Sprendimo 2001/431 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Finansiniai įnašai, kuriais padengiamos 2 straipsnio e punkte nurodytos išlaidos, apima investicijas įsigyjant ar modernizuojant laivus ir orlaivius, naudojamus kontroliuoti, tikrinti ir prižiūrėti žvejybą ir su ja susijusią veiklą.“

11 Pagal Sprendimo 2001/431 17 straipsnio 2 ir 3 dalis:

„2. Pateikdamos paraiškas dėl kompensacijų, valstybės narės patikrina ir patvirtina, kad išlaidos buvo patirtos laikantis šiame sprendime ir direktyvose dėl tvarkos koordinavimo pasirašant viešųjų darbų, tiekimo ir paslaugų teikimo sutartis išdėstytų sąlygų, ir vadovaujantis II priedo A dalies 4 punkte esančiomis išsamiomis taisyklėmis.

3. Jei paraiška leidžia manyti, kad 2 dalyje nurodytos sąlygos nebuvo įvykdytos, Komisija nuodugniai tiria padėtį, prašydama, kad valstybė narė pateiktų savo pastebėjimus. Jei tyrimas patvirtina, kad nebuvo laikomasi sąlygų, Komisija nustato laikotarpį, per kurį valstybė narė turi įvykdyti sąlygas. Jei iki šio laikotarpio pabaigos valstybė narė neatsižvelgė į rekomendacijas, Komisija gali sumažinti, sustabdyti arba panaikinti finansavimą atitinkamai sričiai. <...>“

12 Sprendimo 2001/431 II priedo A antraštinės dalies 4 punktas suformuluotas taip:

„Užpildytose anketose dėl viešųjų sutarčių [pirkimų] turi būti nuoroda į kvietimą dalyvauti viešajame konkurse [pranešimą apie viešųjų pirkimų procedūrą], kuris skelbiamas *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*. Jei kvietimai [pranešimai] nebuvo skelbti Oficialiajame leidinyje, naudos gavėjas [perkančioji organizacija] turi užtikrinti, kad buvo laikomasi Bendrijos teisės aktų dėl viešųjų sutarčių [pirkimų].

Komisija gali paprašyti pateikti bet kokią informaciją, kurią ji mano esant reikalingą, kad galėtų nuspręsti, ar buvo laikomasi Bendrijos teisės aktų dėl viešųjų sutarčių [pirkimų].

<...>“

Ginčo aplinkybės

13 2000 m. gruodžio 19 d. Bendru nutarimu Nr. 15/2001 (*Despacho conjunto* Nr. 15/2001, *Diário da República*, *série* II, 2001 m. sausio 11 d., p. 453–454) Portugalijos Respublikos vyriausybė nutarė įsigyti du okeaninių patrulinius laivus, skirtus kontroliuoti ir stebėti nacionalinius vandenyno plotus bei kovoti su jūrų tarša. Buvo nuspręsta dėl statymo vesti derybas su *Estaleiros Navais de Viana do Castelo SA*.

14 2001 m. balandžio 15 d. Portugalijos valdžios institucijos pagal Sprendimą 2001/431 pateikė Komisijai paraišką dėl investicinių projektų, numatytų įgyvendinant jos žvejybos veiklos kontrolės ir stebėsenos programą trejų metų laikotarpiui 2001–2003 m., finansavimo. Vienu iš šių projektų buvo siekiama atnaujinti vandenyno stebėsenos pajėgumus ir numatyta pastatyti du okeaninius patrulinius laivus, kurie 70 % eksploatacijos laiko būtų skirti kontroliuoti ir stebėti žvejybos veiklą.

15 2002 m. lapkričio 12 d. buvo nuspręsta, kad du okeaninius patrulinius laivus statys bendrovė *Estaleiros Navais de Viana do Castelo*.

16 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendime 2002/978/EB dėl išlaidų, susijusių su tam tikrais kai kurių valstybių narių numatytais veiksmais 2002 m., įgyvendinant bendrosios žuvininkystės politikos kontrolės, tikrinimo ir priežiūros sistemas, kompensavimo (OL L 338, p. 33), Komisija pagal Sprendimą 2001/431 skyrė finansavimą Portugalijos Respublikos projektams, pateiktiems įgyvendinant jos žvejybos veiklos kontrolės ir priežiūros programą trejų metų laikotarpiui 2001–2003 m. Šio sprendimo II priede nustatyta, kad maksimalus finansavimas, kurį Portugalijos Respublika gali gauti už 2002 m. yra 13 510 837 eurai.

17 2006 m. sausio 16 d. Portugalijos valdžios institucijos, remdamosi šiuo finansavimu, paprašė Komisijos kompensuoti 6 732 322,75 euro sumą už įsigytus du okeaninius patrulinius laivus, kurie buvo užsakyti *Estaleiros Navais de Viana do Castelo*.

18 2006 m. vasario 6 d. Komisija pranešė Portugalijos valdžios institucijoms, kad negali patenkinti jų prašymo, nes jai reikalinga gauti papildomos informacijos apie priežastis, dėl kurių šios institucijos nusprendė sudaryti sutartį derybų būdu, kuris specialiai skirtas tik karinei įrangai įsigyti, nors du okeaniniai patruliniai laivai 70 % eksploatacijos laiko turėjo būti skirti kontroliuoti žvejybos veiklą.

19 Pasikeitus raštais, 2008 m. gegužės 19 d. buvo surengtas Komisijos pareigūnų ir Portugalijos valdžios institucijų susitikimas.

20 2009 m. gegužės 29 d. Komisija informavo Portugalijos valdžios institucijas, jog, jos nuomone, išlaidos, kurias prašoma kompensuoti, negali būti finansuojamos ir todėl negali būti atlikti jokie mokėjimai. Iš esmės Komisija paaiškino, kad laivų įsigijimui pasirinkusios derybų būdą, Portugalijos valdžios institucijos nesilaikė viešųjų pirkimų taisyklių, nors šis reikalavimas nustatytas Sprendimo 2001/431 17 straipsnio 2 dalyje. Komisija Portugalijos valdžios institucijoms suteikė vieno mėnesio terminą naujoms pastaboms pateikti.

21 2009 m. liepos 7 d. Portugalijos valdžios institucijos pateikė Komisijai atsakymą, kuriame pakartojo, kad du okeaniniai patruliniai laivai buvo įsigyti pagal viešuosius pirkimus reglamentuojančius Europos Sąjungos teisės aktus. Be to, jos pridėjo Portugalijos nacionalinės gynybos ministerijos nuomonę ir paprašė persvarstyti šį klausimą atsižvelgiant į joje pateiktus argumentus.

22 2009 m. spalio 14 d. laišku Komisija Portugalijos valdžios institucijoms pranešė apie savo sprendimą su dviejų okeaninių patrulinių laivų įsigijimu susijusias išlaidas laikyti neatitinkančias reikalavimų ir taip pat nurodė, kad projektui numatytas biudžetinis įsipareigojimas, susijęs su Sprendimu 2002/978, buvo panaikintas (toliau – skundžiamas sprendimas).

Procesas ir šalių reikalavimai

23 2009 m. gruodžio 18 d. Bendrojo Teismo kanceliarijoje gautu pareiškimu Portugalijos Respublika pareiškė šį ieškinį.

24 Portugalijos Respublika Bendrojo Teismo prašo:

— pripažinti skundžiamą sprendimą negaliojančiu,

— įpareigoti Komisiją priimti sprendimą, kuriuo būtų patenkintos finansavimo paraiškos, pateiktos remiantis Sprendimu 2002/978,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

25 Komisija Bendrojo Teismo prašo:

— atmesti ieškinį,

— priteisti iš Portugalijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

26 Išklausęs teisėjo pranešėjo pranešimą, Bendrasis Teismas (trečioji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį.

27 Per 2012 m. lapkričio 27 d. posėdį buvo išklausytos šalių kalbos ir šalys atsakė į Bendrojo Teismo žodžiu pateiktus klausimus.

Dėl teisės

Dėl antrojo reikalavimo priimtinumo

28 Dėl Portugalijos Respublikos antrojo reikalavimo, kuriuo siekiama, kad Bendrasis Teismas įpareigotų Komisiją priimti sprendimą, kuriuo būtų patenkintos finansavimo paraiškos, pateiktos remiantis Sprendimu 2002/978, pakanka priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką Bendrasis Teismas neturi jurisdikcijos nustatyti institucijoms įpareigojimų. Remiantis SESV 264 straipsniu, Bendrasis Teismas tik gali pripažinti ginčijamą aktą negaliojančiu – visą ar iš dalies – arba atmesti ieškinį. Tada atitinkama institucija, remdamasi SESV 266 straipsniu, privalo imtis priemonių Bendrojo Teismo sprendimui įvykdyti (šiuo klausimu žr. 1993 m. lapkričio 29 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Koelman prieš Komisiją*, T-56/92, Rink. p. II-1267, 18 punktą; 1998 m. rugsėjo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *European Night Services ir kt. prieš Komisiją*, T-374/94, T-375/94, T-384/94 ir T-388/94, Rink. p. II-3141, 53 punktą ir 2008 m. spalio 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Agrar-Invest-Tatschl prieš Komisiją*, T-51/07, Rink. p. II-2825, 27 punktą).

29 Todėl antrasis reikalavimas turi būti atmestas kaip nepriimtinas.

Dėl prašymo dėl pripažinimo negaliojančiu

30 Iš esmės Portugalijos Respublika savo ieškinį grindžia trimis pagrindais. Pirmasis susijęs su Sprendimo 2001/431 pažeidimu, nes Komisija negalėjo teisėtai atsisakyti skirti jai prašytą finansavimą atsižvelgiant į tai, kad ji tenkina tame sprendime nustatytas sąlygas. Antrasis pagrindas susijęs su teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu, o trečiasis – pareigos motyvuoti pažeidimu.

Dėl pirmojo ieškinio pagrindo, susijusio su Sprendimo 2001/431 pažeidimu

31 Portugalijos Respublika iš esmės teigia, kad turėjo teisę į išlaidų, susijusių su dviejų okeaninių patrulinių laivų įsigijimu, kompensavimą, nes, priešingai nei ginčijamame sprendime tvirtina Komisija, ji nepažeidė viešiesiems pirkimams taikomų Sąjungos taisyklių.

32 Iš tiesų Portugalijos Respublika teigia, kad šiuo atveju ji laikėsi nacionalinės teisės aktų, kuriais perkeltos visos tuo metu galiojusios viešiesiems pirkimams taikytos Sąjungos taisyklės, visų pirma Direktyva 93/36. Šiais teisės aktais į vidaus teisę konkrečiai buvo perkeltos minėtos direktyvos 2 ir 3 straipsniuose numatytos išimtys.

33 Taigi, kadangi okeaniniai patruliniai laivai, dėl kurių pateikta finansavimo paraiška, yra kariniai laivai, patenkantys į EB 296 straipsnyje nurodytą sąrašą (žr. šio sprendimo 2 punktą), Portugalijos Respublika mano, kad galėjo pasinaudoti Direktyvos 93/36 2 ir 3 straipsniuose numatytomis išimtimis ir todėl šioje direktyvoje nustatytos taisyklės šiuo atveju buvo netaikytinos.

34 Be to, Portugalijos Respublikos teigimu, atsižvelgdama į teisės aktus, kurie galiojo tuo metu, kai ji pateikė savo finansavimo paraišką, Komisija negalėjo teisėtai atsisakyti finansuoti dėl priežasties, kad ji nusprendė pasinaudoti EB 296 straipsnyje numatyta leidžiančia nukrypti nuostata. Sprendimas nefinansuoti karinių laivų būtų juo labiau neteisingas, nes valstybės narės, kurios pasirinko užtikrinti žvejybos kontrolės misiją naudodamos karo laivus, taip būtų baudžiamos.

35 Komisija ginčija šiuos argumentus.

36 Pirmiausia reikia nurodyti, kad Portugalijos Respublika ir Komisija iš esmės nesutaria tik dėl klausimo, ar valstybė narė, kuri prašo Sąjungos paramos pagal Sprendimą 2001/431 tam, kad įsigytų žvejybos veiklai kontroliuoti skirtą įrangą, gali nukrypti nuo Sąjungos taisyklių sudarydama viešųjų pirkimų sutartis, remdamasi tuo, kad atitinkama įranga yra karinė.

37 Šiuo atžvilgiu visų pirma reikia pažymėti, kad Sprendime 2001/431 nustatytos išsamios taisyklės, kuriomis remiantis Komisijai pateikiamos su bendrąja žuvininkystės politika susijusių išlaidų programos, kurias valstybės narės prašo finansuoti, bei reikalavimus atitinkančios išlaidos.

38 Tačiau iš Sprendimo 2001/431, kuriuo nuostatos cituojamos šio sprendimo 9–11 punktuose, 2 straipsnio e punkto, 9 straipsnio 1 dalies ir 17 straipsnio 2 ir 3 dalių matyti, kad pagal šį sprendimą galima gauti Sąjungos finansavimą laivams, kurie realiai naudojami užtikrinti žvejybos kontrolę ir stebėseną, tik tada, jeigu šios išlaidos patirtos laikantis minėtame sprendime ir direktyvose dėl viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo tvarkos derinimo, tarp jų – Direktyvoje 93/36, nustatytų sąlygų.

39 Taigi aptariamose direktyvose nustatytų taisyklių laikymasis yra išankstinė sąlyga tam, kad valstybių narių patirtos išlaidos galėtų būti laikomos atitinkančiomis Sąjungos finansavimo sąlygas. Iš to matyti, kad reikia laikyti, jog Sprendimu 2001/431, ir visų pirma jo 17 straipsnio 2 dalimi reikalaujama, jog tam, kad būtų skiriamas Sąjungos bendras finansavimas, minėtos direktyvos turi būti taikomos *ratione materiae*. Tokį Sprendimo 2001/431 aiškinimą taip pat patvirtina šio sprendimo 12 punkte cituotas II priedo A antraštinės dalies punktas, kuriame patikslinta, kokia informacija būtina, siekiant patikrinti, ar laikytasi Sąjungos teisės aktų viešųjų pirkimų srityje, ir nepalikta nei mažiausios galimybės šių aktų netaikyti *ratione materiae*.

40 Iš tiesų reikalavimu laikytis direktyvose dėl viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo tvarkos derinimo nustatytų sąlygų visų pirma siekiama visiško skaidrumo ir to, kad Sąjungos bendrai finansuojami pirkimo sandoriai būtų visiškai kontroliuojami. Be to, bendroji žuvininkystės politika iš principo neapima Sąjungos bendro karo laivų finansavimo. Todėl šiuo atžvilgiu sąlygos, kurių reikia laikytis norint gauti tokį bendrą finansavimą, yra nurodytos šių direktyvų, kurios materialiai reglamentuoja minėtas procedūras, nuostatose.

41 Tačiau šioje byloje akivaizdu, kad, pasirinkusi derybas dviejų okeaninių patrulinių laivų statymui, Portugalijos Respublika manė, jog neturi laikytis viešųjų pirkimų srityje taikytinų taisyklių. Iš tiesų nurodžiusi Direktyvos 93/36 2 straipsnio 1 dalies b punktą ir 3 straipsnį bei šią direktyvą perkeliančius nacionalinės teisės aktus, Portugalijos Respublika manė, kad aptariamos sutartys šiuo atveju nepatenka į minėtos direktyvos taikymo *ratione materiae* sritį.

42 Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, reikia pažymėti, kad pagal Sprendimą 2001/431, viena vertus, valstybė narė negali prašyti suteikti Sąjungos finansavimą laivų, kurie visiškai ar iš dalies skirti žvejybos kontrolei ir stebėsenai, įsigijimui, kuris, remiantis minėtu sprendimu, turi tenkinti viešųjų pirkimų procedūrų taisykles, ir, kita vertus, nuspręsti netaikyti tų pačių taisyklių remiantis EB 296 straipsnio 1 dalies b punktu, nes įsigyta įranga yra karinio pobūdžio.

43 Pateiktų pastebėjimų nepaneigia Portugalijos Respublikos argumentas, pagal kurį tik vėliau, jau pateikus Komisijai savo finansavimo paraišką, t. y. priimant 2007 m. balandžio 11 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 391/2007, nustatantį išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 861/2006 įgyvendinimo taisykles dėl valstybių narių išlaidų, patirtų įgyvendinant bendrajai žuvininkystės politikai taikomas stebėsenos ir kontrolės sistemas (OL L 97, p. 30), buvo patikslinta, kad valstybės narės negali taikyti jokios išimties iš viešųjų pirkimų taisyklių, remdamosi EB 296 straipsniu.

44 Šiuo atžvilgiu, žinoma, reikia pažymėti, kad iš tiesų tik priėmus Reglamentą Nr. 391/2007 buvo aiškiai patikslinta, jog išlaidoms, susijusioms su laivais, skirtais žvejybos kontrolei, negali būti taikoma jokia išimtis iš Sąjungos viešųjų pirkimų taisyklių pagal EB 296 straipsnį. Taip pat reikia nurodyti, kad Reglamentas Nr. 391/2007 šioje byloje netaikomas *ratione temporis*, nes jis įsigaliojo vėliau, nei buvo

pateikta Portugalijos Respublikos finansavimo paraiška. Vis dėlto remiantis šia aplinkybe negalima daryti išvados, kad pagal iki šios datos galiojusius teisės aktus valstybėms narėms buvo leidžiama gauti Sąjungos finansinę paramą, susijusią su laivų įsigijimu vykdant bendrąją žuvininkystės politiką, ir tuo pačiu nukrypti nuo taisyklių viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo srityje nurodant EB 296 straipsnį. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kaip teigė Komisija, kad, net prieš Reglamentu Nr. 391/2007 patikslinant reikalavimus, iš Sprendime 2001/431 nustatytų sąlygų matyti, jog valstybės narės, kurios ketino pasinaudoti galimybe nukrypti nuo bendrųjų taisyklių remdamosi EB 296 straipsniu, negalėjo tuo pačiu metu prašyti Sąjungos finansavimo žvejybos kontrolės įrangai įsigyti.

45 Be to, konstatuotina, kad, priešingai nei tvirtina Portugalijos Respublika, Sprendimu 2001/431 nesudaromos kliūtys tam, kad valstybės narės, kurios nusprendžia žvejybos kontrolės ir stebėsenos užduotis patikėti karinėms pajėgoms, galėtų gauti šios bendrosios politikos įgyvendinimui numatytą finansavimą. Žinoma, atsižvelgiant į tai, kad minėtu sprendimu reikalaujama laikytis taisyklių viešųjų pirkimų srityje, šios valstybės narės negali nukrypti nuo bendrosios viešiesiems pirkimams taikomos tvarkos ir kartu prašyti Sąjungos finansavimo. Tačiau EB 296 straipsnio 1 dalies b punktu netrukdoma tam, kad valstybės narės, ketinančios įsigyti karinę įrangą, patenkančią į šios nuostatos taikymo sritį, vis dėlto nuspręstų laikytis bendrosios viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo tvarkos, ir dėl to galėtų prašyti Sprendime 2001/431 numatyto finansavimo. Taigi reikia atmesti Portugalijos Respublikos argumentą, kad valstybėms narėms, kurios nusprendė pasinaudoti karinėmis priemonėmis žvejybos kontrolei užtikrinti, nepagrįstai netaikomas Bendrijos bendras finansavimas įrenginiams, kurie, remiantis EB 296 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta išimtimi, įsigyti ne pagal bendrąją viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo tvarką.

46 Dėl Direktyvos 93/36 2 straipsnio 1 dalies b punkto reikia priminti, kad pagal šią nuostatą ši direktyva netaikoma prekių pirkimo sutartims, kurios yra paskelbtos slaptomis arba kurios pagal suinteresuotose valstybėse narėse galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus privalo būti vykdomos kartu imantis specialių apsaugos priemonių, arba kai yra reikalaujama užtikrinti valstybių narių pagrindinius saugumo interesus.

47 Kaip jau nuspręsta (žr. šio sprendimo 39 ir paskesnius punktus), tam, kad būtų skiriamas Sąjungos finansavimas pagal Sprendimą 2001/431, reikia, jog būtų taikomos nuostatos, materialiai reglamentuojančios atitinkamose direktyvose numatytą viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo tvarką. Tokiu atveju, net jeigu valstybė narė galėtų remtis Direktyvos 93/36 2 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta išimtimi, reikia konstatuoti, kad Portugalijos Respublika neįrodė, jog šiuo atveju buvo tenkintos šios išimties taikymo sąlygos.

48 Iš tiesų pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš bylos medžiagos, pirkimo sutartis susijusi su dviejų okeaninių patrulinių laivų įsigijimu, nebuvo pripažinta slapta, nes *Diário da República* paskelbtame Bendrame nutarime Nr. 15/2001 išdėstytas Portugalijos Respublikos sprendimas įsigyti du karo laivus ir pasirinkti derybų būdą sutarčiai su bendrove *Estaleiros Navais de Viana do Castelo* sudaryti.

49 Toliau reikia nurodyti, kad Portugalijos Respublika remiasi gyvybinių valstybės saugumo interesų apsauga arba specialiomis saugumo priemonėmis, susijusiomis su aptariamomis pirkimo sutartimis, siekdama pateisinti, kodėl nukrypo nuo bendrųjų taisyklių pirkimo sutarčių sudarymo srityje.

50 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad Portugalijos Respublika tik nurodo, kad jautri informacija, susijusi su karinei komunikacijai skirtos kompiuterio programos okeaniniuose patruliniuose laivuose įdiegimu, yra konfidenciali, tačiau nepateikia jokių konkrečios informacijos dėl specialių saugumo priemonių, kurių turi būti imtasi įsigyjant okeaninius patrulinius laivus, nei priežasčių, dėl kurių ji manė, kad tam tikros informacijos konfidencialumo apsaugos tikslas būtų mažiau užtikrintas, jeigu ši laivų statyba būtų patikėta ne bendrovei *Estaleiros Navais de Viana do Castelo*, bet kitoms bendrovėms.

51 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal teismo praktiką konfidencialumo pareiga netrukdo taikyti konkurso procedūros sudarant sutartį (šiuo klausimu žr. 2008 m. balandžio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-337/05, Rink. p. I-2173, 52 punktą). Be to, kaip teisingai tvirtina Komisija, į su konfidencialumu susijusius reikalavimus būtų galima atsižvelgti nustatant papildomą sutarties sudarymo kriterijų dėl informacijos konfidencialumo apsaugos priemonių, be kita ko, dalyvavimo procedūroje sąlygose ar vertinant pasiūlymus.

52 Taigi nuoroda į Direktyvos 93/36 2 straipsnio 1 dalies b punktą, net darant prielaidą, kad ši nuostata taikytina, siekiant pagrįsti okeaninių patrulinių laivų įsigijimą taikant derybų procedūrą, atrodo neproporcinga siekiamam tikslui – sutrukdyti atskleisti jautrią su šių laivų statyba susijusią informaciją. Iš tikrųjų Portugalijos Respublika neįrodė, kad tokio tikslo negalima pasiekti skelbiant konkursą, kaip numatyta toje pačioje direktyvoje (minėto Sprendimo *Komisija prieš Italiją* 53 punktas).

53 Iš to darytina išvada, kad šioje byloje vien tvirtinimo, kaip tai padarė Portugalijos Respublika, jog aptariamos sutartys pripažintos slaptomis, susijusios su specialiomis saugumo priemonėmis arba kad jų atžvilgiu, siekiant apsaugoti gyvybinius valstybės interesus, būtina netaikyti Sąjungos taisyklių, nepakanka tam, kad, nesant jokių įrodymų, būtų nustatyta, jog iš tiesų egzistuoja išimtinės aplinkybės, kurios pateisina Direktyvos 93/36 2 straipsnio 1 dalies b punkte numatytas išimtis.

54 Todėl Portugalijos Respublika negali pagrįstai teigti, kad pagal Direktyvos 93/36 2 straipsnio 1 dalies b punktą ši direktyva nebuvo taikytina aptariamai sutarčiai.

55 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad negalima pritarti nė vienam Portugalijos Respublikos argumentui, kuriuo siekiama pateisinti tai, kad, remdamasi Sprendimu 2001/431, ji galėjo prašyti Sąjungos finansavimo dviejų okeaninių patrulinių laivų įsigijimui ir neprivalėjo laikytis Direktyvoje 93/36 numatytų sutarčių sudarymo taisyklių.

56 Taigi, pasirinkusi derybas, Portugalijos Respublika nesilaikė minėtoje direktyvoje, kurios 6 straipsniu viešųjų pirkimų būdu sutartį sudaranti perkančioji organizacija įpareigojama ją sudaryti atviro arba riboto konkurso būdu, nebent sutartis patenka į vieną iš išimtinių atvejų, kurių baigtinis sąrašas pateiktas šio straipsnio 2 ir 3 dalyse, nustatytų taisyklių.

57 Šiuo atveju konstatuotina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties neapima nė vienas Direktyvos 93/36 6 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatytas atvejis, o to Portugalijos Respublika, beje, ir netvirtina, todėl Komisija teisi padariusi išvadą, kad atsižvelgiant į tai, jog ši valstybė narė įsigydama du aptariamus laivus pasirinko derybas, ji nesilaikė minėtoje direktyvoje nustatytų reikalavimų. Tokiomis aplinkybėmis Komisija teisėtai galėjo nuspręsti, kad išlaidos, susijusios su dviejų okeaninių patrulinių laivų įsigijimu, turėtų būti pripažintos neatitinkančioms reikalavimų finansinei paramai pagal Sprendimą 2001/431 gauti.

58 Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, pirmąjį ieškinio pagrindą reikia atmesti.

Dėl antrojo ieškinio pagrindo, susijusio su teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu

59 Antruoju ieškinio pagrindu Portugalijos Respublika teigia, kad Komisija pažeidė teisėtų lūkesčių apsaugos principą. Iš esmės ji mano, kad, priėmusi pagal Sprendimą 2001/431 pateiktą jos finansinės paramos paraišką, Komisija suteikė garantiją, jog ji gaus finansavimą okeaninių patruliniams laivams įsigyti. Portugalijos Respublika pridūrė, kad tikrindama finansinės paramos paraišką ir visų pirma priimdama Sprendimą 2002/978 Komisija turėjo ją informuoti, jog ši derybų procedūra nebuvo tinkama dviem aptariamiems laivams įsigyti.

60 Komisija ginčija šiuo argumentus.

61 Dėl teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimo reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką teisę reikalauti teisėtų lūkesčių apsaugos, kuri yra pagrindinis Sąjungos principas, turi kiekvienas asmuo, kuris yra tokioje padėtyje, iš kurios matyti, kad Sąjungos administracija, suteikdama jam konkrečių garantijų, sukėlė pagrįstų lūkesčių (žr. 2003 m. kovo 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Innova Privat-Akademie prieš Komisiją*, T-273/01, Rink. p. II-1093, 26 punktą ir nurodytą teismo praktiką bei 2006 m. sausio 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Regione Marche prieš Komisiją*, T-107/03, neskelbiamo Rinkinyje, 129 punktą).

62 Tačiau teisėtų lūkesčių apsaugos principu negalima remtis ginčijant Bendrijos paramos panaikinimą, kai akivaizdžiai nebuvo įvykdytos nustatytos šios paramos suteikimo sąlygos (šiuo klausimu žr. 1999 m. rugsėjo 29 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Sonasa prieš Komisiją*, T-126/97, Rink. p. II-2793, 39 punktą ir 2006 m. gruodžio 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Branco prieš Komisiją*, T-162/04, neskelbiamo Rinkinyje, 123 punktą ir nurodytą teismo praktiką).

63 Be to, Portugalijos Respublika nepateikia jokio įrodymo dėl Komisijos jai suteiktų garantijų, susijusių su ginčijamų išlaidų atitiktimi reikalavimams tuo atveju, kai pasirinkta derybų procedūra. Bet kuriuo atveju iš ieškinio pirmojo pagrindo analizės matyti, kad tokios garantijos būtų neteisėtos. Tai reiškia, kad Portugalijos Respublika neįrodė, jog sąlygos, kurių reikalaujama pagal šio sprendimo 61 ir 62 punktuose primintą teismo praktiką, šiuo atveju buvo įvykdytos.

64 Todėl antrąjį ieškinio pagrindą reikia atmesti.

Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su motyvavimo stoka

65 Trečiuoju ieškinio pagrindu Portugalijos Respublika tvirtina, kad skundžiamas sprendimas yra nemotyvuotas, nes Komisija jame neišdėsto priežasčių, dėl kurių ji atsisako kompensuoti išlaidas.

66 Komisija ginčija šiuo argumentus.

67 Dėl pareigos motyvuoti reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką reikalavimas motyvuoti turi būti vertinamas atsižvelgiant į konkretaus atvejo aplinkybes, ypač į akto turinį, motyvų, kuriais remiamasi, pobūdį ir į interesą gauti paaiškinimus, kurį asmenys, jeigu šis aktas jiems skirtas, arba kiti asmenys, su kuriais šis aktas tiesiogiai bei konkrečiai susijęs, gali turėti. Nurodant motyvus, nereikalaujama tiksliai nurodyti visų svarbių faktinių ir teisinių aplinkybių, nes tai, ar akto motyvai atitinka EB 253 straipsnio reikalavimus, turi būti vertinama atsižvelgiant ne tik į jo tekstą, bet ir į priėmimo aplinkybes bei visas nagrinėjamąją sritį reglamentuojančias teisės normas (1995 m. spalio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją*, C-478/93, Rink. p. I-3081, 48 ir 49 punktai ir 2008m. gruodžio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *British Aggregates prieš Komisiją*, C-487/06 P, Rink. p. I-10515, 172 punktas).

68 Juo labiau taip yra tuo atveju, kai valstybės narės aktyviai dalyvavo ginčijamo akto priėmimo procese ir todėl žino šio akto priėmimo priežastis (minėto Sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją* 50 punktas ir 2004 m. rugsėjo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-304/01, Rink. p. I-7655, 50 punktas).

69 Be to, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad pareiga motyvuoti yra įvykdyta, jeigu įgyvendinimo akte aiškiai nurodomos Reglamento nuostatos, kuriomis pagrįstas šis aktas, ir taip leidžiama sužinoti kriterijus, kuriais remiantis jis buvo priimtas (šiuo klausimu žr. 1975 m. kovo 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Deuka*, 78/74, Rink. p. 421, 6 punktą; 1979 m. rugsėjo 27 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Eridania-Zuccherifici nazionali ir Società italiana per l'industria degli zuccheri*, 230/78, Rink. p. 2749, 14–16 punktus ir 1981 m. sausio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Denkavit Nederland*, 35/80, Rink. p. 45, 33–36 punktus).

70 Šiuo atveju reikia pažymėti, kad prieš priimant šį aktą buvo surengtas susitikimas ir buvo susirašinėjama. Be to, skundžiamame sprendime daroma nuoroda į 2009 m. gegužės 29 d. laišką, kuris buvo adresuotas Portugalijos valdžios institucijoms remiantis Sprendimo 2001/431 17 straipsnio 3 dalimi, ir kuriame Komisija išsamiai išdėstė priežastis, dėl kurių, išnagrinėjusi bylos medžiagą, ji nusprendė, kad atitinkamos išlaidos negali būti laikomos atitinkančiomis reikalavimus (žr. šio sprendimo 20 punktą).

71 Taigi, reikia pažymėti, kad skundžiamo sprendimo priėmimo aplinkybės ir jame nurodyti motyvai leido Portugalijos Respublikai gintis ir pateikti šiuo atžvilgiu savo argumentus ir taip pat leidžia suprasti, kokiais argumentais rėmėsi Komisija priimdama skundžiamą sprendimą.

72 Kadangi Komisija nepažeidė pareigos motyvuoti, trečiojo ieškinio pagrindo negalima priimti.

73 Iš to matyti, kad ieškinį reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

74 Pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo.

75 Kadangi Portugalijos Respublika pralaimėjo bylą, ji turi padengti bylinėjimosi išlaidas pagal Komisijos pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (pirmoji kolegija)

nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Priteisti iš Portugalijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Azizi Frimodt Nielsen Kancheva

Paskelbta 2013 m. birželio 18 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.